

HIRDETMÉNYEK.

Állás- és pénz- és kiadás körüli panaszok
valamint a lap szilárd részét illető
kérdések közleményeit ide intézendők

Állás- és pénz- és kiadás körüli panaszok
valamint a lap szilárd részét illető
kérdések közleményeit ide intézendők

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŰ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Hirdetési ár:

Helyben kézbehozandó egy példány	10 ft
küldve:	
Egész évre	19 ft
Félévre	10 ft
Negyedévre	5 ft
Egy óra	1 ft

Hirdetési díj:

Öt-hasábospetitsor egyszeri beiktatásáért 30 ft
Hétfődj minden hirdetésért külön 30 ft
Nyiltér 4 hasábospetitsorért 20 ft.

XII. évfolyam. 1885.

Debreczen. Hétfő november 30.

232. szám

Tisza Kálmán jubileuma Debreczenben.

Míg a fővárosban összesereglett az ország képvisellete, hogy örömmünnepet üljön Tisza Kálmán miniszterelnökségének tíz éves jubileuma alkalmából. addig mi itthon mintegy családi ünnepet ültünk s együtt örültünk. Debreczen városa is megünnepelte a Tisza Kálmán jubileumát, s az a szeretet és ragaszkodás olyan melegségével történt, amely felér a külső csillogásnak minden fényével.

A jubileumi ünnepély a szombati színházi előadással kezdődött. A nézőtér fényesen volt világítva, s díszes nagyszámú közönség töltötte meg. — Vasárnap a házak fel voltak lobogozva, s fennen hirdették hogy e napon városunknak ünnepnapja van.

Este a „Bika” dísztermében a szabadelvű párt 300 terítékű bankettet rendezett a háholgokban elegans hölgyközönség foglalt helyet. A bankettekkel, kik között ott volt a honvéd tisztikar is, szin meg telt a nagyterem. A Rác Károly zenekara hozta s a társaság jókedvvel mulatott. Színházi előadás után megérkeztek a bankettben való részvételre a szintársulat első rendű tagjai, hogy ők is együtt ünnepeljenek, s kifejezést adhassanak azon pártjoknak melylyel mint szimulvészek tartoznak Tisza Kálmánra a ki a magyar s inművészet ügyét folytonosan istápolja. A tarsulat nevében ez érzelmet Bokody Antal kitűnő művésznök tolmácsolta.

A harmadik fogásnál vették kezdetüket a felköszöntések, melyeknek díszes sorát alább közöljük:

Simonffy Imre beszéde.

Tisztelt uraim!

Diszlakomára gyűltünk össze, s azt hiszem sok helyen hazánkban diszlakomát tartanak most szeretve tisztelt miniszterelnökünk Tisza Kálmán uró nagyméltóságának őszinte tisztelői, hazafüligaz érdemeinek méltányolói, hogy miként mi örömlöket fejezzék ki az ő tíz éves miniszterelnöki jubileuma alkalmából, s neki szerencsét kívánjanak.

Hogy ezen nagy férfiú, lángoló hazaszeretete s egyéb kiváló egyéni tulajdonságai mellett is, a tudva lévő nehézkörülmények között, egy huzamban 10 éven át vezethette nemzetünk nagy előnyére az ország alkotmányos kormányzását, mire ez idő szerint az egész alkotmányos világban példa nincs s hogy mostan erősebben áll helyén mint valaha, erre nézve döntő hatással volt maga a magyar nemzet, melynek nagy többsége, az ő, okos, előrelátó, genialis vezetőjét, a haza javára cseleznemes törekvésében, folyvást támogatta.

De színtén oly nagy befolyással volt erre nézve, a magyar nemzethez édes atyai jóindulattal viseltető legaltkotmányosabb érzelmi fejedelem kitűnő bizalma, melylyel miniszterelnökünk megajándékozni kegyeskedett.

Én tehát háláérzetel eltelve mindenelőtt poharat emelek ő. cs. és apostoli királyi Felségéért, szeretett koronás királyunkért, s szívből lélekkel kívánom, hogy őtet a felséges király asszonyval s feleséges gyermekeivel együtt a gondviselés — édes magyar hazánk javára, boldogítására, az emberi élet legvégsőbb határáig éltesse. —

Fráter Imre beszéde

— Tisza Kálmánra. —
Tisztelt Uraim!

Ünnepet ültünk, nagy és nevezetes ünnepet, a mi nyenben, parlamentarizmus kormány alatt élő nemzetek, csak felette ritkán részesülnek. — Tisza Kálmán, mint Magyarország miniszterelnökének, hivataloskodása tíz éves fordulóját ünnepejjük ma az országgal együtt mi is.

Nagy ünnep ez uraim, különösen reánk debreczeniekre nézve, mert hiszen ama nagy férfiú politikai életének bölcsője ezen város volt, s huzamos időn keresztül fűzte őt hozzánk a legben őbb viszony, s huzamos időn kuresztül mondhatjuk őt joggal magunkénak, és bár egy rohamosan jött véletlen esemény, elszakítá őt kebleinktől, őh felette csalódnék, a ki azt hinné, hogy a bizalom, a szeretet, és ragaszkodás, ő iránta e városban megcsökkent, vagy meghidegült, mert a mint annak fényes bizonyítványát is adtuk, dacára az ellenzék és ellenzéki sajtó soha meg nem szűnő törekvéseinek s mondhatnám erőlködéseinek, folytonosan nőtt és erősödött és ma bizonyára erősebben áll sziveinkben mint állott valaha.

De felette csalódnék uraim az is a ki azt hinné, hogy e nagy férfiú szívében, ama sajnós véletlen esemény folytán városunk iránt a hidegség, érzete foglalt volna helyet, mert a mint a tapasztalás bizonyítja, ő irányunkba a régi Tisza Kálmán maradt, s Debreczen város speciális érdekeit ott, hol azok az állam érdekeivel összekötésbe nem jönnek, ép oly melegséggel karolja fel, s ép oly szívvelyes éggel kívánja elősegíteni mint bármikor. — Tanúságot tesz e körülmény az ő nemes szívéért, és a parlamenti harcok viharában meggedezt erős és szilárd jelleméről. Engedjék meg uraim, hogy e nagy férfiúnak, felhasználva az alkalmat, a város nevében őszinte hálás köszönetet kifejezzem.

Nem czéлом uraim, nem is egy rövid pohárköszöntő keretébe illő, hogy Tisza Kálmán politikai érdemeit felsoroljam s azokat itt dicsőítsem, — elismerte azokat az ország közvéleménye, s ha a sajtó a közvélemény tolmácsának tekinthető, elismeréssel kíséri azokat a műveit Európa közvéleménye is, sőt ugy látszik, hogy maga az ellenzék is, különösen az ő külpolitikájá megítélésében, kezdi belátni tévedéseit, — és mindinkább megerősödik azon meggyőződés, hogy a mai constellatiók között, csak egy Tisza Kálmán van, a ki a korona és nemzet bizalma folytán ezélt tiz évvel elfoglalt helyen ma is szilárdul megállhat, és hogy ennél fogva az ő őnzetlen hazafisággal párosult fényes tehetségeit sem a korona, sem a nemzet nem nélkülözheti.

Van egy azonban uraim, a mit mellőznöm nem lehet, és ez az: hogy, ha egykor ama nevezetes jóvendőlés, — hogy Magyarország nem volt, hanem lesz, — telje-ülni fog, s hogy ha egykor, talán már a közel jövőben, Magyarország egy nagy erős, és hatalmas államot képezend, azon nagy férfiak sorában, kik mint tényezők ezen sikert előidézendik, az a igazságos, az a részrehajlatlan bíró: a történelem Tisza Kálmán nevét bizonyára a legelső között fogja feljegyezni.

Azért én uraim a bizalom, a szeretet és ragaszkodás legbensőbb érzetével borulok le a mindenható előtt, és kérem őt, hogy a trón és haza ama nagy oszlopát, Tisza Kálmánt a trón és haza dicsőségére s kedves családja boldogítására sokáig éltesse.!!

Balogh Ferenc tanár beszéde

— Az orsz. szabadelvű párt. —

A politikai vezér, a nagy államférfi éltetése után emlékezzünk meg az őt emelő hata mas seregéről, az orsz. szabadelvű párt ról, mely, mint a palma nőtt a suly alatt, s mint a hazai tölgy égyűriével tömörült, és oly oszloppá szilárdult, melyen bizon nyugoszik a haza jóléte és koronája. Hogy nehéz feladatát becsülettel, sőt hősi- leg töltötte be, nem röpke szavak, szótenger de tettek arany sorozata, tiz év története igazolja; s történelem a legnagyobb tény, mit megezőlni nem, csak megírni lehet, oly tény az, melyre az ország nyomja rá a helyes és megerősítő pecsétjét, a hála, a tisztelt és szeretet nyilatkozatai közepett Káptóktól Adriáig.

Mit tett 10 év alatt a szabadelvű országos párt? Azt én itt elő nem sorolhatom, a helyeit emeljük fel néhány jellemvonását és eredményét. Alkotás megsemmisítés nélkül, oly jellemvonás és eredmény, mely a leghasznosabb, legidősebb nemzetre, országágyiránt nem dobtá el az addigi értékes kincseket és tényezőket, hanem összeforrasztá a jövő új értékes elemeivel s így adott azoknak új fényt és tartósságot; péda reá a felsőház új alakítása a réginek megdöntése nélkül. Ebből folyt a másik jellemvonás a bölcsesség és messzelátás. Ah! ha van ország széles e világban, a miénk az, hol a politikára szükség van; a hétéle nemzetiség, a hétéle felekezet megannyi háttérrel, megannyi érdekekkel: oly higgadságot, türelmet, józanságot követel az ország intéző pártjától, hol nem lehet mindig a sokszenv, a szív, a lelkesedés a rajongás szavainak engedni, hanem rá kell mutatni a hideg törvénytáblára, melyekre törülhetlenül írva van kötelesség! rá kell mutatni a minden ellentétes irányt fedező ország boltozatra, melyre írva van közsabadság és nem privilegium! egy lobogót kell elől vinni, melyen ott ragyogjon a szűkebb érdeket alább szorító felséges jelző: a haza minden előtt! — A fenmaradás kulcsa a fokozatos haladás, ez is szép vonása a szabadelvű pártnak! Az előbb működött nagy pártok által letett biztos alapokon, ugrás nélkül, mely nyaktöréssel járhat, lépésenkint teljesíteni az államiság létfeltételeit, menten a kultúrástól ehez: a belátás és mérséklet nagy adaga kívánatik. Végig tekintve a tíz év alkotásain fokozatos emelkedést találunk minden téren, ipar, gazdaság, pénzügy, hitel, közigazgatás és közmívelődés mezején az állam sulya, tekintélye nőtt. Nem értünk el mindent korántsem, de közeledünk lépezetesen a megszilárduláshoz. Ha a haladást megszámlálhatatlan ivezeteken és ezeketartó láboszlopokon nyugvó végtelen hidhoz hasonlítjuk, elmondhatjuk, a korábbi ivezetek és oszlopok a tíz év alatt ujjakkal szaporítottak, így sem meg nem álltunk, sem el nem maradtunk.

A nagy párt dicső vonása a haza szeretete, ebben rellő mulatni magát nem enged, hogy szereti a hazát, legfényesebb igazolása az, hogy annak életét kezébe nem teszi, hanem esendesen munkálja javát. A hazaszeretebűvős ereje koronként más más formában testesül meg; van kor, mikor leszorítva a testet mezejéről Jeremiásként romokra üt, néma és sir s a jelen elkielentülése ellenében a mult fényes omladékain mereg; onnan sziván a jövőhöz erejét; van kor, mikor le kell törölni a könyveket, s lázas tettekkel sülve munkához kell látni... a ki ilyen kor is a visszahozhatlan mohos mult kövein andalog, az elszalasztja a tavasz zsbongó hatású kedvező idejét. A munka és cselekvés alkotó korában ilyen volt a tíz év, a szabadelvű párt nem vesztégtelt, tette a lehető és munkás szeretetét a haza emelkedése bizonyítja.

Végre a szabadelvű párt, nevéhez méltóan, a szabadság nagy elveit egyesíté. Az alkotmány alapelvei szilárdan fenhagytak, az egyenlőség és testvérség éltető lege el nem zártott, nem a pártot mult, hogy e tekintetben terveit mind nem valósultak. Minden szabadság anyja, a sajtó és társulás szabadsága oly mérvben megóvatott, hogy vannak komolyabb fők is, kik szinte solaják azt. A szabad sajtó beszédes tündére fejről egy hajszál sem hullott le. A szabadság olyan legyen mint az éltető napsugár, részesüljön hevében fű, fa s a legkisebb virág is, völgy

és bércoron egyaránt, s akkor a setettség uralma lehetetlenül van itéve; épen a szabadság adja meg érdekét a pártnak, mert támogatásait nem kényszer, hanem meggyőződés és önkényesség indokai vezetik.

Az az ellenvetés, hogy a szabadelvű párt nem áll tisztán egyöntetű elemekből épen országos és egytetemes voltát bizonyítja a haza minden érdeke, nyelve, nemzetisége, felekezetiége együtt alkotja tömegét, mert maga a haza, az állam sem áll egyetlen elemből, ekép az ország képmek felel meg, annak mása, hű fényképe. Lehet egyellenzék egyöntetűbb, vagy tiszta magyarvagy tiszta szász, vagy tiszta dakóromán de épen azért csak rész, töredék az. Sajnos, hogy mint a templom szent kárpitja hajdan ketté repedt, a tiszta magyar elem, nemes szándékkal bár, szolgáltatja az országos párt legnevezetesebb ellenzékét; az biztat és vigasztal csak, hogy a döntő pillanatban, ha a haza veszélybe borulna, nem fog csatlakozni a bomlasztó s kifelé irányuló töredékekhez. E kedves hit mérsékelté tesz testvéreink megítélésében. Minden pelgárt az államnak, bármily anyanyelvű legyen egy egy hű fia legyen az országnak, s hogy az lehesen, az állam létalapjával nem ellenzék minden szabadságot élvezzen, ime! ez célja és dicsősége az országos szabadelvű pártnak.

Ily vonásokkal bíró párthoz tartozni szép és dicső feladat és nemes kötelesség; kifejezzük örömlöket a felett, hogy ily párt ünnepel ma, ünnepelelve megtestesítet: a higgadt munkás, őnzetlen vezér tízéves diadalmas szolgálatát, miniszterségét.

A nagy Széchényi mondá jóslólag: Magyarország leszel s nagy elődök nyomain haladva, a béke és alkotás tízévi korszakában a szabadelvű párt és vezére ajóslatot ténybe vitte át, mert a tíz év kornáját képező országos kiállítás után elmondható, a tíz évi történelem által igazolható, a nemzet megújuló bizalma által megerősíthető, Európa által elismerhető azon nagy és dicső eredmény, hogy Magyarország van. Ezen vigasztaló, ezen felemelő igazság és vívmány egyik hatalmas tényezője levén az országos szabadelvű párt, méltan kívánhatjuk, hogy virágozzék és éljen sokáig!

Géressy Kálmán beszéde.

— A kormányra. —

Alkotmányos monarchiában egyik oldalon áll a nemzet, a választói által képviselve, a másik oldalon a király! A választók választják a képviselőtestületet, ezen testületből ismét a király, a korona választja a magatanácsosait az ország kormányzóit, a felelős miniszteriumot, a mely addi; állhat fenn csupán míg a képviselők és a korona bizalmát bírja. — A tehetetlenségnek száználmasabb vergődése, de egyszersmind a nemzet megalázásának szomorubb üzelve, alig lehet, mint midőn a nemzet kisebbsége vakmerően azt ueri mondani, hogy a kormány nem kifejezője a nemzet akaratának. Talán igaz volna ez Magyarországon is, ha a magyar nemzet csak szájából állana, de Istennek hála a magyar nemzetben ész és szív is lakik. Magyarország kormánya tehát azon férfiúnak vezetése alatt, a ki ma a nemzet ünnepele, a nemzeti akarat alkotmányos kifolyása.

Pedig nem könnyű dolog Magyarország kormányán ülni, valamint nehezebb és több kötelességgel együtt járó dolog magyarnak is lenni, mint Európa bármely más tagjának. Rokontalan ága nemének, a mint a költő mondja, a magyar, és egyszersmind azon nehézhelyzet és feladat következtében melyet földrajzi helyzeté Európa védelmére neki juttatott, a miveltségben el is maradt a folytonos háborúk súlyos századaiban. Rohanólag kell sietnünk, lázasan kell dolgoznunk, hogy a többi mivelte nemzetekkel egy lépést tarthassunk. Nemzeti sajtóságainkat kell gyakran levetkeztetnünk, hanem átídomítanunk az új viszonyokhoz. Es ezen küzdelmet ennek nehézségeit egy oldalról az egész társadalom, de más részről a kormány viseli.

Es hosszú ideig nem is remélhetjük, hogy ezen küzdelem nehézségei megszűnnek. A terhek, melyek rajtunk vannak, nem kisebbnek, hanem magunknak kell erősebbé lennünk, hogy azon terheket könnyebben viselhessük. Ezen terheknek könnyebbítése a nemzetnek erre megerősítése első sorban a kormánytól függ. Kívánjuk áldást a magyar kormányra, annak működésére, és emeljük poharaink a magyar kormány jelenlegi tagjainak egészségére.

Dr. Popper Alajos beszéde.

Dicső és epochális ünnep az, melyet az országos szabadelvű párt, Magyarországának ez időszerűt legtekintélyesebb pártja ünnepe a mai napon országiszerte és szívből fakadó lelkesedéssel siet ma mindenki pártunkból a Kárpátoktól az Adriáig hazánk nagy fia előtt leróvni a tiszteletnek, a szeretetnek a ragaszkodásnak hódolatát adókat, s oda nyújtani neki azt, minél díszesebbet, fényesebbet, ragyogóbbat polgár polgártársának nem nyújthat: az elismerés, a bizalom, — a tántoríthatatlan hűség érdemkoszoruját. Hogy pedig a mai napon, midőn az ország vezérő pártja büles vezérének Magyarország kormányelnökének tíz éves jubileumát ünnepli Debreczen városának szabadelvű pártja félre nem állhat, hanem ellenkezőleg lelkeinek egész melegevel s szívének minden dobbanásával a jubiléum között kimagasló helyet elfoglal: azt nagyon természetesen fogja találni mindenki, ki előtt nem ismeretlen városunk szabadelvű pártjának története, — ki előtt nem ismeretlen, azon benső intim viszony, mely pártunk és Tisza Kálmán közt oly hosszú évek során át mindenkor rendületlenül fenállott, és fenáll mind e mai napig. Hiszen ő a miénk a szó legigazabb értelmében! és bár bülesége nem ringott is e városbar, de legkorábbi ifjúsága már itt találta ő részvétét ama nemes küzdelemben, melyet akkoron felekezeteinek jelesbej és legjelesbej küzdtek el a vallás és egyház elévülhetlen igazaiért részvétve abban bátran buzgón, siker sen, dicsőségesen. Es a mint Debreczenben kezdette, úgy folytatta losszu dicsősége pályáját át mindig a mint Debreczenben fennlobogtatta a vallás és egyház szabadságának fenségese zászlóját: úgy később is a szabadelvűség nagy eszméi képezték ama Siboletet, mely alatt küzdött és győzött. A szabadelvűség igaz, teljes és győztes győzelme volt azon ideál, melynek megtestesülése lehetett mindenkor szeméi előtt, ennek megvalósulását, kereszttül vinni és diadalra juttatni volt főtekrvése azon hisztóriai nevezetesség momentumtól fogva, midőn az ország kormányának élére állítottatt. Es ezen magasztos cél hála az ő lángoló hazaszeretetének, hála az ő páratlan államférfii bölcsességének, mindenek előtt és mindenek felett pedig hála az ő mindig mérsékelt, tapintatos bízgat és felvilágosodott politikájának, dicsőségesen el is éretett, mert a teljes jogegyenlőség uralma a vallás és egyház szabadságának és egyenjogusultságának győzelme immár Magyarországon senki által kétségbe nem vonatott tény.

Tisza Kálmánnak ezen egy érdeme a többiekéről most nem szólva teljesen elégséges arra, hogy a magyar nemzet Pantheonjában egyik legkimagaslóbb helyet biztosítson számára örökké; ezen érdemet tőle el nem tagadhatja senki, bármiképpen gondolkozzék is egyéb politikai működéséről; ezen politikai működését különben is csak Clio részrehajlatlan, igazságos, objectiv vésője fogja megítélni; csak a hálas utókor fogja megadni amaz elismerést és elégtételt, melyet kortársainak egy része az izgalmas pártélet

szenvedélyes harczában elfogulva neki megadni még mindig vonakodik.

Midőn pedig a mai nagy napon csodálattal és áhittal eltelten szemléljük ama elragadó nagyságu látványt, miképpen Magyarország összes hitfelekezeteinek legfőbb képviselői Tisza körül csoportosultak, hogy hála köszönettel kifejezzék előtte a szabadelvűség minden terén, de főleg a vallás és egyház körül kifejtett érdemeinek elismerését: akkor minket Tisza Kálmán régi tantoríthatatlan hivatái mi sem gátolhatja meg abban, hogy kitörő lelkesedésünknek tartózkodás nélkül kifejezést adva, fennen ne hangoztassuk: éljen Tisza Kálmán Magyarországának ez időszerűt koszoruzott jubiléus kormányelnöke, a szabadelvű Magyarország diadalmas vezére a szabadelvű eszméinknek bátor és rendíthetetlen bajnokasokáig éljen!

Jóna Dániel beszéde!

Mélyen tisztelt Uram!

Amidőn én poharom emelek, és néhány szót kívánok mondani tisztelt előttem szülő urak valóban szép beszédei után, én magam is merészségnek tartom. Hogy én még is ezt teszem azért van mai a más ünnepeket én olyanok tartom, hogy még az olyan emberek is a kik nem tanulták az ékesszólást mert pályánk egészen más, azon részt kell vennünk. Egész tisztelettel kérem fel önöket uraim, méltóztassanak becses figyelmekkel pár percet megajándékozni, mivel én mint iparos csak egyszerű szavakban tudom tolmácsolni, mit keblem óhaját.

Uram! én most nem úgy kívánok csak szólni mint e hazánk egyszerű polgára, sőt nem is úgy, mint a szabadelvű párt egyik közharozosa de mint az iparos osztály egyik igyényleten tagja hogy igy mi is hozzá járulunk azon babérkoszorúhoz melyet ma a egész ország fon. Hozzájárulunk azon babérkoszorúhoz az iparos osztály részéről egy levélkével igen tisztelt uraim! mint iparos mintegy külön jogot formálok ahhoz, hogy azok nevében a közelmúltban történtekért, a kiállításért, köszönő beszédet mondjak Méltóztatnak tudni, még csak imént záródhat be kapui, azon nemzeti kertnek s azon szép csarnokoknak, melyben a kormány érdemei ékesszólások beszéltek.

Méltóztatnak emlékezni arra midőn a törvényhozás házában, azon kertnek létre hozásáról volt szó, mily ellenvételek, milyen ilyesztetésekkel álltak némelyek elő; hogy többet ne is említsek, mondatott, a nagyáram férfiak, hogy ismét egy csomó defecitot akar a nemzet nyakába akasztani csak hogy hiúságának eleget tehessen; de ő, a nagy ember, nem tért el nézetétől s a kiállítást létre hozta. Igen mert ő jól ismerte nemzetét, s azok között az iparos osztályt is s tudta, hogy ha létesül a kiállítás, a nemzet különösen az iparos osztályt nem fog attól vissza maradni. És nem eszódott a tények mellette szólottak az öszéies messze látóságával, bölcsességével azt is tudta hogy ha a kiállítás sikerül, nem csak a mellettünk levő kis államok de a müvelt összes külföld sem fog az elő elzárkózni és mint azt a valóság megmutatta beteljesült hogy minket magyar iparosokat bemutatott a müvelt nemzeteknek, melyek ma már nem csak kicsinylőleg nem beszélnek rólunk sőt a világ csak nem minden részében éppen ők hirdették, hogy a magyar iparos nem csak akar de tud is haladni és kívánczik a nagy nemzet sorába lépni. Ok magok vettek fel bönünket és az egész nemzetet magok mellé.

En tehát poharamat ürítem a büles és nagy államférfiúért, ki minket iparosokat és az egész nemzetet, hogy úgy mondjam ilyen ólson, minden nagyobb áldozat, vagy rázkód-

tartás nélkül mutatott be az egész müvelt világnak; kívánom, hogy az Isten, a magyarok istene a magyar hazajelvirágoztatására és az ő mindnyájunk által mélyen tisztelt s nagyra becsült kedves családjá öröme sokáig őröltsesse!

Bokody Antal beszéde.

Későn jövök, de officium precedit... nekem ezeket egy felőrával meg kellett hallanom, de siettem feltámadni, hogy kijusson részem a diszvaesorból, melyet Debreczen értelmisége Tisza Kálmán ur miniszterelnöksége 10 éves jubileuma alkalmából tart.

Igen, — mert bár nem vagyunk politikusok, de mint a nemzet szerény napszámának elég okunk van szeretni, tisztelni sőt áldani ő méltóságát.

Ezelőtt néhány évvel még nagyon szomorú viszonyok között tengődött a vidéki színészet. Debreczenben is csak 21 22 év előtt — ott a péterfiai kis színházban is meghaltam én sokszor, — de soha támadtam fel oly örömmel mint ma. Ott is mulattattam, megnevettettem én a közönséget sokszor, — de gyomrom korgott az éhségtől, és nem hogy ily díszes, de csak egyszerű családi vacsora se várt rám előadás után.

Változtak az idők. — A vidékiszínészet életelt adott magáról. Kezdtett egy egész szé tömörülni, s keresetének egy részét nyugdíj alapul tökesíteni.

De az erős akarat mellett e birt gyámai nélkül megcsontosodni.

Ekkor lépett a miniszter elnöki székbe Tisza Kálmán ur, s mint minden nemeknek, és jónak pártolója felemelte, keblére ölelte gyamolította a vánszorgó gyermeket, — mint gondos anya tehetetlen fiát; s ma már a vidéki színészet országos egyesületé alakult, egy rendszeres központi irodával, rendezett tanácsal, és tekintélyes nyugdíjállal rendelkezik ő kegyelmessége gyamolítása folytán. Ezért említi áldva Tisza Kálmán nevét az országos színész egyesület.

Kívánom a debreczeni színtársulat nevében hogy ő nagyméltósága e színész egyesület teljes felvirágozását megérje, s abban hosszú évekig gyönyörködjék.

A fentközlött felszólítókön kívül még számosan mondtak sikerült toasztokat. Ezek között Békésy László tanár a debrecz. orsz. képviselőkre.

Rácz György Tisza Kálmánra, Vég Gyula akapitány Simonffy Imre kir. tan. polgármesterre, Ember István a szabadelvű párt gyarapodására, Górcsói Kálmán Fráter Imrere a szabadelvű párt fíradhatatlan elnökére. Mászáros József K. Tóth Mihályra, Serli Ede Kovács Sándor ügyészre, Nemes Kálmán a küldöttség tagjairas annak vezetőjére Simonffy Sámulere, egy más toasztban Balogh Ferenc és Tóth Antaira, végül Balogh Ferenc ur mondott egy rendkívül szép eszmékben gondolatokban gazdag felküzösztőt a Tisza családra.

A jókedvű bankett melynek kezdetén Rácz Károly sőt bemutatta az eredeti Ráczkői kesergőt, éjjelkor ért véget.

Napi hírek.

Gróf Degenfeld József főispán ur ő méltósága szombaton a fővárosba utazott, hogy ott a Tisza jubileumi ünnepegyességeben résztvegyen. A tegnap a Bikában tartott banketten egy páholyban megjelent a főispán kedves neje Gróf Degenfeld Józsefné ő méltósága is.

Felolvás este. Az elmult Csütörtökön Gáspár Imre „Modern világ” című költoi beszélyét olvasta fel Zilahy Gy. színtársulatunk jeles tagja szépen és erő-

— De ezt csak ne vegyük jegyzőkönyvbe? kellettnekedett a járásbíró.

— De csak tessék beírni a jegyzőkönyvbe

S meg lesz az akták közt a későbbi miniszterelnök eme válasza törvénytelen bírájával szemben.

Magartársának gyorsan hirt ment. S neve a debreczeni napoktól úgy emlegettet mint az alkotmányos eszmék egyik első előharcosát.

Szász Károly a „Vas. Ujság”-ban a következő érdekes epizódot beszéli el.

December utolsó éjszakáján az országgyűlés elhatározta, hogy Debreczenbe teszi át a mag és a kormány székhelyét. Kálmán segédfogalmazója a vallás- és közoktatásügyi miniszterumban, mely akkor (Ektvös mar szeptemberben lemondván) atyám vezetésé alatt volt. Január elsőjén reggel pakoltunk, mert egész családnak Debreczenbe követe atyámat, a kormányt. Dél felé atyám így szólt: „Károly, menj Tiszárahoz, mond el ura készülszünk a kőrd meg Tiszánét, ez az az Kálmán is Debreczenbe, kötelessége szerint.” Siettem eljarni tiszámban. Tiszárahoz mely szomorúsággal találtam az egész családot, László, a vitéz honvéd, december 30-dikán a móri csatában elesett s halva maradt a csataterén; legálább lovászát ezt a birt hozta — s hozta az ifjú hős bucsulevelét szüleihez. Mert a csata reggelén az a sejtelmé volt, hogy a csapat nem éli tul, leveleiben bucsut vezt szüleit s testvéreitől, az esetre, ha sejtelmé

sel. A ternet ritka díszes hölgy töltötte meg. A jelen voltak névsorát. rezen” következőkben mutatja be: A ságok: Csorba Lajo né, Ajtai né, Vég la né, Geréb Fülöp né, Zalay Márk né loh né, Jó István né, Kovács János né, Fulóp né, Mészáros József né, Feny Béla né, Sierawski Viadimir né, Tóth László dr. Ozory István né, Butykai Kálmán né, Neumejer örnagy né, Menes Péter né, Megyesi Gáborné, Jámor Ferenc né, Király József né, Kálmán Lajos né, Kiszai István né, Csiky Lajos né, br. Jószev Miklós né, Goudi Károly né, Béri Sámuel né, Haserné, Gaszner Károly né, Valtér né, Suhajdáné, — és még többen is. — Leányok: Orban Jolánka, K. Pap Ilona, — Tóth Piroka, Tóth Irma Valter Irenke, Szatmári Vilma, Kovács Teréz, Mészáros Paulin, Fischbein Luiza és Mariska, Bernáth Flóra, Kafka Erzsébet, Kovács Ilona, Telegdi Szerena. Körösi Vilma Zamborowski Ludmilla, Molnár Janka, Pelekei Róza, Györi Zsuzsika, Bészler Anna, Orszádu Abafi Margit, Kiraly Juliska, Czegledi Mariska, Heine Margit, Balogh Juliska, Balogh Erzsike, Darvassy Ilonka, Darvassy Janka Gaszner Emma, Béri Gizella sat.

Debreczeni orvosa harczterény. Prof. Moscot meghívása folytán Dr. Balkányi Ede városunk fiatal orvosa ma a szerb csataterére indult. Birjuk a fiatal orvos igretét, hogy lapunknak tábori tudósítástokat fog a hely színéről küldeni.

A debreczeni polgári kör tagjai a f. évi december hó 6-án vasárnap d. u. 5 órakor a kör helyiségében tartandó rendkívül közgyűlésre tisztelettel meghívotnak. Targy: a tapszabály módosítás Az elnökség.

Táncestély. A debrecz. betegápoló és segélyező izr. nögyelet pénztára javára, f. december hó 9-én este 8 órakor a „Korona” nagy termében táncestélyt rendezmelyre a meghívók a napokban szétküldendők. Az izr. nögyelet által rendezett mulatságok népek és igen elegánsak szoktak lenni, s bizonynyal az idei is fényes sikerül lesz.

Tisza Kálmán kitűnően sikerült arezképét adta ki a „Pallas” nyomdai részvénytársaság. A pompás arezkép a helybei könyvkereskedésekben kapható 60 kr. alatt. Ajánjuk pártunk tagjainak figyelmébe.

E. M. K. E. Jókai Mór az erdélyi közmívelődési egyesület javára. Jókai Mór tudvalevőleg felajánlotta, hogy mi denkin ki az erdélyi közmívelődési egyesület javára legalább 2 trtot adományként beküld; annak szivesen ad kéziratából egy lapot névalírásával ellátva. Utjabban Debreczenből és Hajdumegyéből következő két adomány érkezett Jókaihoz a szent cselra: Gorovy Miksa (Debreczen) 10 frt, Ványi Erzsébet (Földes) 2 frt.

Tisza Kálmán otthon A miniszterelnök otthonjáról Szász Károly a következőket beszéli el: Alkalmam volt család körébe sokszor betekinteni. Pongyolában láttam az államfért — s a kit mesíról ridegnek láttak mások, én közelről gyöngédnek s a szív és kedély emberének ismertem. A ki úgy szerette arját, úgy szerette testvéreit, most családjá körében szerető és gyöngéd férnek s édes apának ismertem meg. A farszót napunka közben, melyet a hivatás és kötelesség szabott rá, ebéd után egy órát, a fekete kávéval, családi körének szentel naponként ilyenkor gyermekei a nagyobbak s a kicsinyek körüle s neje körül serlegnek. Hogy eljászadoz, hogy enyeleg velők! Mint gyögyő, tréfál iucselkedik a kis Lajoskával! Hányszor látam nyakán csüngen — mig otthon volt — kedves forón szerettet leányát a bájoló Pauline-t; neje, a fekölt szellemű s rit a nemesszivű nő, kit zaklatott élete örangyalul rendelt a godviselés — s

valóulaa — s utolsó kérdés köti szülei szívére — hogy a leányt, a kit szeret — egyék magukhoz s tekinték helyete gyermekeknek. A levelet lovásznak adta hogy ha elesik — hozza el. A hű lovász a csataterén elesni látta fiatal urát, a ki negyvenöt sebbel baott maradt a móri mezőn s meghozta e gyászirt. De a leszójt csapás nem volt ok arra, hogy Kálmán ue teljesite kötelességét s hogy szülei visszatartsák őt a Debreczenbe jövetelől.

Még aznap délután megindultunk. Hűdég hó, sár, feneketlen utak. Hatodnap, január 6-ikán, délután érkezünk az ország új fővárosába. A kormány s az országgyűlés lassan gyűlekezett. A miniszterium személyzete nagyon megfogyatkozott. Tisza Kálmán a kormány elnöke, Kossuth, fogalmazóvá léptette elő s engem segédfogalmazónak nevezett ki. Ket-tőnkből állt a fogalmazó-személyzet; egy pár titkár, egy tanácsos (Pap Eudre), s atyám, az államtitkár — az egész miniszterium elért három azobában, a Hatvan-utca végén egy földszinti házban.

Kálmán és én egy szobában dolgoztunk s napról-napra bensőbb és elválhatatlan barátok lettünk. Közölük egymással gondolatainkat, reményeinket s fájalmainkat, aggódunk és lelkeseztünk a hazá dolgán. Olvastunk, tanulunk, terveztünk és emlékeztünk, Verseim közt van egy hosszabb románöz, vagy kis költői beszélyke, mely Kálmán ábrándos szerelmegjét éneklimeg s tőle egy szép formájú szenvedélyes haugu kötemény van beleszöve

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája

Tisza Kálmán Debreczenben.

— Apróságok —
Az olasz háboru befejezése után, 1859. szeptember 1-én jelent meg a rendelet a protestans egyházak kormányzata tárgyában.

Fölösleges reá mutatni, hogy nem egyedül az intézkedések érdemleges tartalma, hanem egyuttal az zudítá fel e rendelet ellen a közhangulatot, hogy ebben a kormány intézkedési jogot arrogált magának oly ügyekben, melyeket a protestans autonómia mindenha saját maga jogkörébe tartozókul tekintett.

Egy tiltakozás lett e rendszer ellen az egész magyar protestantismus. Az evangélikusok kezdtek, élükön Zsedényi. A tiszán tuli hely. hitv. superintendencia okt. 8-án tartotta gyűlését Debreczenben. Azok közt, kik a páteus visszautasítását a legerőteljesebben hangoztatták, s kik e részben hitorsosaik nézetet legmegfelelőben tolmácsolták, volt Debreczenben a nagyvalontai egyház megye világi felügyelője, Tisza Kálmán.

Még hathatósabban szólta fel e tárgyban 1860. januárjában, midőn a második leirat a páteus tárgyában egyezkedésre szólította fel. Tisza az egyezkedés visszautasítása mellett volt. mi egyhangalag ment határozatba.

Nemsokára a gyűlés után váratlan vendég köszöntött be a geszti kastélyba. Bihar megye megyefőnöke volt, harmadnagával. Azért küldetett, hogy kutatást tartson Tisza Kálmán iratai közt.

Tisza bevezette dolgozó-szobájába. A megyefőnök döbvenve nézett a tenger irányhalmazra, melyet átkutatni hetekre szóló dolgot adott volna Találomra kivett s megnézett egy-pár levelt. Aztán odafordult Tiszához.

— Lehetetlen a kutatás; de azt hiszem szükségletlen is. Uraságod felelni fog kérdéseimre, becsülteszavára.

— Várom a kérdéseket.

— Van-e ez iratok közt levél Zsedényi Edétől?

— Nincs.

— S egyéb irat sincs?

— Azt nem mondhatnám.

A megyefőnök zavartan nézett.

— Nem lenne szives megmutatni azt az igaztó iratot.

— Szivesen.

Es Tisza legfölülről az iratok közül — elővette a páteus eredeti szövegét. Ez volt ott a legizgatóbb irat.

Nem sokára megidéztek a járásbírósal elé. Nem az asztalán talált igaztó iratok miatt, hanem a januári gyűlésen tartott beszéd miatt. Beszédében egyéb ellen nem találhattak kifogást, mint egy kifejezés ellen, a melylyel azt mondá, hogy a páteus visszautasítása mellett fejjeze ki a gyűlés a reményt, hogy ilyen és más hasonló zaklatásoktól jövőre megkiméltünk. A járásbíró az iránt hallgatta ki, mit értett e kifejezés alatt, ilyen és hasonló zaklatások.

— Példánl azt értettem, hogy nekünk küll járásbírósal elé ne idézessenek bennünket, — felelt Tisza.

Es hosszú ideig nem is remélhetjük, hogy ezen küzdelem nehézségei megszűnnek. A terhek, melyek rajtunk vannak, nem kisebbek, hanem magunknak kell erősebbek lennünk hogy azon terheket könnyebben viselhesük. Ezen terheket könnyebbitése a nemzetnek erre megerősítése első sorban a kormánytól függ. Kívánjuk áldást a magyar kormányra, annak működésére, és emeljük poharainkat a magyar kormány jelenlegi tagjainak egészségére.

Dr. Popper Alajos beszéde.

Dicső és epochális ünnep az, melyet az országos szabadelvű párt, Magyarországnak ez időszert legtekinthetőbb pártja ünnepel a mai napon országosztó és szívből fakadó lelkesedéssel siet ma mindenki pártunkból a Kárpátoktól az Adriai hazánk nagy fia előtt levőni a tisztelnek, a szeretetnek a ragaszkodásnak hódolatleljes adóját, s oda nyújtani neki azt, minél díszesebbet, fényesebbet, ragyogóbbat polgárpártárának nem nyújthat: az elismerés, a bizalom, — a tántoríthatatlan hűség érdemkoszoruját. Hogy pedig a mai napon, midőn az ország vezérő pártja bölcs vezérének Magyarország kormányelnökének tíz éves jubileumát ünnepli Debreczen városunk szabadelvű pártja félre nem állhat, hanem ellenkezéleg lelkiének egész melegeivel s szívének minden dobbanásával a jubiléók között kimagasló helyet elfoglal: azt nagyon természetesen fogja találni mindenki, ki előtt nem ismeretlen városunk szabadelvű pártjának története, — ki előtt nem ismeretlen azon benső intím viszony, mely pártunk és Tisza Kálmán között oly hosszú évek során át mindenkor rendületlenül fenállott, és fenáll mind e mai napig. Hiszen ő a miénk a szó legigazabb értelmében! És bár bölcsője nem ringott is e városbar, de legkorábbi ifjúsága már itt találta őt részvéte ama nemes küzdelemben, melyet akkoron felekezeteinek jelesjei és legjelesbeji küzdtek volt a vallás és egyház elvülhetlen igazsáit részvéte abban bátran buzgón, siker sen, dicsőségesen. És a mint Debreczenben kezdette, úgy folytatta. Lossza dicsősége pályáján át mindig a mint Debreczenben fennen lobogtatta a vallás és egyház szabadságának fenséges zászlóját: egy később is a szabadelvűség nagy eszméi képezte ama Siboletet, mely alatt küzdött és győzött. A szabadelvűség igaz, teljes és győkezes győzelme volt azon ideál, melynek megtestesülése lebegett mindenkor szeméi előtt, ennek megvalósulását, keresztül vinni és diadalra juttatni volt fő törekvése azon historiai nevezetességű momentumtól fogva, midőn az ország kormányának élére állítottott. Es ezen magasatos czél hála az ő lángoló hazaszeretetének, hála az ő pártatlan államférfiúi bölcsességének, mindenek előtt és mindenek felett pedig hála az ő mindig mérsékelt, tapintatos híggadt és felvilágosodott politikájának, dicsőségesen el is értett, mert a teljes jogegyenlőség uralma a vallás és egyház szabadságának és egyenjogusultságának győzelme immár Magyarországon senki által kétségbe nem vonatott tény.

Tisza Kálmánnak ezen egy érdeme a többiek fölött most nem szólna teljesen elégséges arra, hogy a magyar nemzet Pantheonjában egyik legkimagaslóbb helyet biztosított számára örökké; ezen érdemét tőle el nem tagadhatja senki, bármiképpen gondolkozzék is egyéb politikai működéséről; ezen politikai működését különben is csak Chio részrehajlatlan, igazságos, objectív vésője fogja megítélni; csak a hálas utókor fogja megadni amaz elismerést és elégtételt, melyet kortársainak egy része az izgalmas pártélet

szenvedélyes harczában elfogulva neki megadni még mindig vonakodik.

Midőn pedig a mai nagy napon esodálattal és áhítattal eltelten szemléljük ama elragadó nagyságu látványt, miképpen Magyarország összes hitfelekezeteinek legfőbb képviselői Tisza körül csoportosulnak, hogy hála köszönettel kifejezzék előtte a szabadelvűség minden terén, de főleg a vallás és egyház körül kifejtett érdemeinek elismerését: akkor minket Tisza Kálmán régi tántoríthatatlan híveit mi sem gátolhatja meg abban, hogy kitörő lelkesedésünknek tartózkodás nélkül kifejezést adva, fennen ne hangoztasuk: éljen Tisza Kálmán Magyarország érdemkoszoruját jubiléus kormányelnöke, a szabadelvű Magyarország diadalmas vezére a szabadelvű eszméinek bátor és rendíthetetlen bajnokasokáig éljen!

Jóna Dániel beszéde!

Mélyen tisztelt Uram!

Amidőn én poharat emelek, és néhány szót kívánok mondani tisztelt előttem szóló urak valóban szép beszédei után, én magam is merészségnél tartom. Hogy én még is ezt teszem azért van mai a más ünnepet én olyanak tartom, hogy még az olyan emberek is a kik nem tanulták az (kesszölés) mert pályánk egészen más, azon részt kell vennünk. Egész tisztelettel kérem felőket uraim, méltóztassanak becses figyelmükkel pár perczre megajándékozni, mivel én mint iparos csak egyszerű szavakban tudom tolmácsolni, mit keblem óhajtat.

Uram! én most nem egy kívánok csak szólni mint e hazánk egyszerű polgára, sőt nem is egy, mint a szabadelvű párt egyik közharozosa de mint az iparos osztály egyik igénytelen tagja hogy igy mi is hozzá járuljunk azon babérokhoz melyet ma az egész ország ion. Hozzájáruljunk azon babérokhoz az iparos osztály részéről egy levélkével Igen tisztelt uraim! mint iparos mintegy külön jogot formálok ahhoz, hogy azok nevében a közelmúltban történtekért, a kiállításért, köszönő beszédet mondjak. Méltóztatnak tudni, még csak imént záródtak be kapui, azon nemzeti kertnek s azon szép csarnokoknak, melyben a kormány érdemei ékesszólóan beszéltek.

Méltóztatnak emlékezni arra midőn a törvényhozás házában, azon kertnek létre hozásáról volt szó, mely ellenvetések, milyen illyesfajtaekkel áltak némelyek elő; hogy többet ne is említek, mondatott, a nagyjából férfiúnak, hogy ismét egy csomó deficiet akar a nemzet nyakába akasztani csak hogy hűségének eleget tehessen; de ő, a nagy ember, nem tért el nézetétől s a kiállást létre hozta. Igen mert ő jól ismerte nemzetét, s azok között az iparos osztályt is s tudta, hogy ha létesül a kiállítás, a nemzet különösen az iparos osztályt nem fogatól vissza maradni. És nem csalódott a tények mellette szólottak az öszéhes messze látóságával, bölcsességével azt is tudta hogy ha a kiállítást sikerül, nem csak a melletünk levő kis államok de a művelt összes külföld sem fog az elől elzárkózni és mint azt a valóság megmutatta beteljesült hogy minket magyar iparosokat bemutatott a művelt nemzeteknek, melyek ma már nem csak kicsinylőleg nem beszélnek rólunk sőt a világ csak nem minden részében éppen ők hirdették, hogy a magyar iparos nem csak akar de tud is haladni és kívánkozik a nagy nemzet sorába lépni. Ők magok vettek fel bönüket és az egész nemzetet magok mellé.

Én tehát poharamat írtam a bölcs és nagy államférfiúr, ki minket iparosokat és az egész nemzetet, hogy úgy mondjam ily óleson, minden nagyobb áldozat, vagy rázkód-

lartás nélkül mutatott be az egész művelt világnak; kívánom, hogy az Isten, a magyarok istene a magyar hazafelvirágzatására és az ő mindnyájunk által mélyen tisztelt s nagyra becsült kedves családja örömeire sokáig igyen sokáig éltesse!

Bokody Antal beszéde.

Későn jövénk, de officium precedit. Nekem ezek előtt egy félórával meg kellett halnom, de siettem feltámadni, hogy kijusson részem a diszvaesorból, melyet Debreczen értelmisége Tisza Kálmán ur miniszterelnöksége 10 éves jubileuma alkalmából tart.

Igen — mert bár nem vagyunk politikuskok, de mint a nemzet szerény napszámának elég okunk van szeretni, tisztelni sőt áldani ő méltóságát.

Ez előtt néhány évvel még nagyon szomorú viszonyok között tengődött a vidéki színészet. Debreczenben is csak 2122 év előtt — ott a péterfalvi kis színházban is meghaltam én sokszor, — de sohse támadtam fel oly örömmel mint ma. Ott is mulattattam, megnevettettem én a közönséget sokszor, — de gyomorom korgott az éhségtől, s nem hogy ily díszes, de csak egyszerű család vacsora se várt rám előadás után.

Változtak az idők. — A vidéki színészet élettel adott magáról. Kezdetű egy részét tömörül, s kerestének egy részét nyugdíj alapul tökesíteni.

De az erős akarat mellett e birt gyáml nélkül megosztosodni.

Ekkor lépett a miniszter elnöki székbe Tisza Kálmán ur, s mint minden nemesség, és jónak pártolója felemelte, keblére ölelte gyámloltatta a vánszorgó gyermeket, — mint gondos anya fehetetlen fiát; s ma már a vidéki színészet országos egyesület alakult, egy rendszeres központi irodával, rendezett tanácsal, és tekintélyes nyugdíjajpallal rendelkezik ő kegyelmessége gyámlolása folytán. Ezért említi áldva Tisza Kálmán nevét az országos színész egyesület.

Kívánom a debreczeni színtársulat nevében hogy ő nagyméltóságát s színész egyesület teljes felvirágzását megérje, s abban hosszú évekig gyönyörködje.

A fentközlött felszöszöntőkön kívül még számosan mondtak sikerült toasztokat. Ezek között Békésy László tanár a depr. orsz képviselőkre.

Rácz György Tisza Kálmánra, Vég G Gyula kapitány Simonffy Imre kir. tan. polgármesterre, Ember István a szabadelvű párt gyarapodására, Görési Kálmán Práter Imrere a szabadelvű párt fardadhatatlan elnökére, Mészáros József K. Tóth Mihályra, Serli Ede Kovács Sándor ügyészre, Nem es Kálmán a küldöttség tagjaira annak vezetőjére Simonffy Sámulere, egy más tosztaban Balogh Ferenc és Tóth Antalra, végül Balogh Ferenc ur mondtott egy rendkívül szép eszmékben gondolatokban gazdag felköszöntőt a Tisza családra.

A jökevény bankett melynek kezdetén Rácz Károly sőt bemutatta az eredeti Rácz Károlyt, éjfélkor ért véget.

Napi hírek.

— Gróf Degenfeld József főispánur ő méltósága szombaton a fővárosba utazott, hogy ott a fizza jubileumi ünnepélyességekben résztvegyen. A tegnapi Bikáiban tartott banketten egy pályolyban megjelent a főispán kedves neje Gróf Degenfeld Józsefné ő méltósága is.

— Felolvás este. Az elmúlt Csütörtökön Gáspár Imre „Modern világ” című költői beszélyét olvasta fel Zilahy Gy. színtársulatunk jeles tagja szépen és érzé-

— De ezt csak ne vegyük jegyzőkönyvbe? kellettnekedett a járásbíró.

— De csak tessék beírni a jegyzőkönyvbe

S meg lesz az akták közt a későbbi miniszterelnök eme válasza törvénytelen bírójával szemben.

Magartartásának gyorsan híre ment. S neve a debreczeni napoktól ugy emlegettetett mint az alkotmányos eszmék egyik első előharcosáé.

Szász Károly a „Vas. Ujság”-ban a következő érdekes epizódot beszéli el.

December utolsó éjszakáján az országgyűlés elhatározta, hogy Debreczenbe teszi át a magyar és a kormány székhelyét. Kálmán segédfogalmazó volt a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumban, mely akkor (Bötvös mar szeptemberben lemondván) atyám vezetés alatt volt. Január elején reggel pakoltunk, mert egész családnak Debreczenbe követte atyámat, a kormányt. Dél felé atyám így szólott: „Károly, menj Tiszához, mond el utra készülődésüket s kérd meg Tiszánét, eresztesse Kálmánt is Debreczenbe, köteleessége szerint.” Siettem eljánni tiszámhoz. Tiszának nálam szomorúságban találtam az egész családot, László, a vitész honvéd, december 30-dikán a moári csatában elesett s halva maradt a csatatéren; legálább lovasza ezt a hírt hozta — s hozta az ifjú hős bucsulevelét szülőihez. Mert a csata reggelén az a sejtelmé volt, hogy a napot nem éli túl, levelében bucsút vessz szülői s testvéreitől, az esetre, ha sejtelmé

sel. A termet ritka díszes hölgyözsöng töltötte meg. A jelen voltak névsorát a „Debreczen” következőkben mutatja be: Asszonyok: Csorba Lajó né, Ajtai né, Vég Gyula né, Geréb Fülöp né, Zalay Márk né, Baloghné, Jó István né, Kovács János né, Pálesi Fülöp né, Mészáros Józsefné, Fenyvesi Bélané, Sierawski Viádimirné, Tóth Lászlóné, dr. Ozory Istvánné, Butykai Kálmánné, Nemmejer örnagyné, Ménes Péterné, Megyesi Gáborné, Jambor Ferencné Király Józsefné, Kálmán Lajosné, Kiszel Istvánné, Csiky Lajosné, br. Jószezy Miklósné, Gondi Károlyné, Bérési Sámualné, Haserné, Gaszner Károlyné, Valtérné, Suhajdáné, — és még többen is. — Leányok: Orbán Jolánka, K. Pap Ilona, — Tóth Piroška, Tóth Irma, Valtér Irenke, Szatmári Vilma, Kovács Teréz, Mészáros Paulin, Fischbein Luiza és Mariska, Bernáth Flóra, Kafka Erzsébet, Kovács Ilona, Telegdi Szerena, Körösi Vilma, Zamborowski Ludmilla, Molnár Janka, Peleskei Róza, Györi Zsuzsika, Bészler Anna, Örsz Iduna, Abafi Margit, Király Juliska, Czeglédi Mariska, Heine Margit, Balogh Juliska, Balogh Erzsike, Darvassy Ilonka, Darvassy Janka, Gaszner Emma, Bérési Gizella sat.

— Debreczeni orvos a harcztéren. Prof. Moscsig meghívása folytán Dr. Balkányi Ede városunk fiatal orvosa ma a szerb csatára indult. Birjuk a fiatal orvos ig'vétét, hogy lapunknak tábori tudósítá-okat fog a hely színeről küldeni.

— A debreczeni polgári kör tagjai a f. évi december hó 6-án vasárnap d. n. 5 órakor a kör helyiségében tartandó rendkívüli közgyűlésre tisztelettel meghívattak. Tárny: a t a p s z a b á l y m ó d o s í t á s. Az elnökség.

— Táncestély. A depr. betegápoló és segélyező izr. nőegylet péntárta javará. é. december hó 9-én este 8 órakor a „Korona” nagy teremben táncestélyt rendezemlyre a meghívók a napokban szétküldetnek. Az izr. nőegylet által rendezett mulatságok népek és igen elegánsak szoktak lenni, s bizouynyal az idei is fényes sikerül lesz.

— Tisza Kálmán kitűnően sikerült arezképet adta ki a „Pallas” nyomdai részvevőtársaság. A pompás arczkép a helybeli könyvkereskedésben kapható 60 kr. árával, Ajánljuk pártunk tagjainak figyelmébe.

— E. M. K. E. Jókai Mór az erdélyi közmívelődési egyesület javára. Jókai Mór tudvalegileg felajánlotta, hogy mi denkinél ki az erdélyrészi magyar közmívelődési egyesület javára legalább 2 trtot adományként beküld; annak szívesen ad kéziratából egy lapot névalírásával ellátva. Ujabbán Debreczenből és Hajdu megyéből következő két adomány érkezett Jókaihoz a szent czéla: Gorovy Miksa (Debreczen) 10 frt, Ványi Frszébet (Földes) 2 frt.

— Tisza Kálmán otthon. A miniszterelnök otthonjáról Szász Károly a következőket beszéli el: Alkalmam volt családi körébe sokszor betekíteni. Ponygolóban láttam az államférfit — s a kit meszről ridegnek láttak mások, én közelről gyöngédnek s a szív és kedély emberének ismertem. A ki ugy szerette arját, ugy szerette testvéreit, most családja körében szerető és gyöngéd férjnek s édes apának ismertem meg. A farszto napimunka közben, melyet a hivatás és köteleesség szabott rá, ebéd után egy órát, a fekete kavénál, családi körének szentel napoként Ilyenkor gyermekei a nagyobbak s a kicsinyek körüle s neje körül sereglenek. Hogy eljátszadoz, hogy enyeleg velők! Mint gyögyöz, tréfal iucselkedik a kis Lajoskával! Hányszor látam nyakán csingeni — míg otthon volt — kedve forón szeretett leányát a bájoló Pauliucet: neje, a fenköl szellemű s rit a nemesszívű nő, kit zaklatott élete örangyalául rendelt a godviselés — s

valóulna — s utolsó kérdését köfi szülői szívére — hogy a leányt, a kit szeret — csak magukhoz s tekintésk helyete gyermeköknek. A levelet lovásznak adta hogy ha elesik — hozza el. A hű lovász a csatatéren elesni látta fiatal urát, a ki negyvenöt sebbel baltó maradt a moári mezőn s meghozta e gyász hírt. De a lesojtó csapás nem volt ok arra, hogy Kálmán ne teljesítse köteleességét s hogy szülői visszatartsák őt a Debreczenbe jövetelét.

Még a nap délután megindultunk. Hídeg hó, sár, feneketlen utak. Hatodnap, január 6-ikán, délután érkezünk az ország új fővárosába. A kormány s az országgyűlés lassan gyülekezett. A miniszterium személyete nagyon megfoghatózott. Tisza Kálmánt a kormány elnöke, Kossuth, fogalmazóvá léptette elő s engem segédfogalmazónak nevezett ki. Ket-tőnköl állt a fogalmazó-sz. mélyzet; egy pár titkár, egy tanácsos (Psp Endre), s atyám, az államtitkár — az egész miniszterium elfért három azobában, a Hatvan-utca végén egy földszinti házban.

Kálmán és én egy szobában dolgoztunk s napról-napra bensőbb és elváltatlan barátok lettünk. Közöltük egymással gondolatainkat, véleményeinket s fájdalmaikat, aggódnak és lelkesedünk a haza dolgán. Olvastunk, tanultunk, terveztünk és emlékeztünk. Versenyt kötöttünk egymással, hogy ki írja meg a legelső beszélyt, mely Kálmán ábrándos szerelmé regéjét éneklimeg s tőle egy szép formájú szenvedélyes hangú költemény van beleszóva

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája Tisza Kálmán Debreczenben.

— Apróságek — Az olasz háboru befejezése után, 1859. szeptember 1-én jelent meg a rendelet a protestáns egyházak kormányzata tárgyában.

Főlölsége reá mutatni, hogy nem egyedül az intézkedések érdemleges tartalma, hanem egyuttal az zudítá fel e rendelet ellen a közhangulatot, hogy ebben a kormány intézkedési jogot arrogált magának oly ügyekben, melyeket a protestáns autonómia mindenha saját maga jogkörébe tartozókul tekintett.

Egy tiltakozás lett e rendszer ellen az egész magyar protestantismus. Az evangélikuskok kezdtek, élükön Zsedényi. A tiszán tuli hely. hitv. superintendencia ok. 8-án tartotta gyűlését Debreczenben. Azok közt, kik a pátens visszautasítását a legerőteljesebben hangoztatták, s kik e részben hitsorsosaik nézetet legmegfelelőbben tolmácsolták, volt Debreczenben a nagyszalontai egyház megye világi felügyelője, Tisza Kálmán.

Még hathatósbabban szólalt fel e tárgyban 1860. januárjában, midőn a második leirat a pátens tárgyában egyezkedésre szólította fel. Tisza az egyezkedés visszautasítása mellett volt. mi egyhangalag ment határozatba.

Nemsokára a gyűlés után váratlan vendég köszöntött be a geszti kastélyba. Bihar megye megyefőnöke volt, harmadmagával. Azért küldetett, hogy kutatást tartson Tisza Kálmán iratái közt.

szel. A termet ritka díszes hölgyözsöng töltötte meg. A jelen voltak névsorát a „Debreczen” következőkben mutatja be: Asszonyok: Csorba Lajó né, Ajtai né, Vég Gyula né, Geréb Fülöp né, Zalay Márk né, Baloghné, Jó István né, Kovács János né, Pálesi Fülöp né, Mészáros Józsefné, Fenyvesi Bélané, Sierawski Viádimirné, Tóth Lászlóné, dr. Ozory Istvánné, Butykai Kálmánné, Nemmejer örnagyné, Ménes Péterné, Megyesi Gáborné, Jambor Ferencné Király Józsefné, Kálmán Lajosné, Kiszel Istvánné, Csiky Lajosné, br. Jószezy Miklósné, Gondi Károlyné, Bérési Sámualné, Haserné, Gaszner Károlyné, Valtérné, Suhajdáné, — és még többen is. — Leányok: Orbán Jolánka, K. Pap Ilona, — Tóth Piroška, Tóth Irma, Valtér Irenke, Szatmári Vilma, Kovács Teréz, Mészáros Paulin, Fischbein Luiza és Mariska, Bernáth Flóra, Kafka Erzsébet, Kovács Ilona, Telegdi Szerena, Körösi Vilma, Zamborowski Ludmilla, Molnár Janka, Peleskei Róza, Györi Zsuzsika, Bészler Anna, Örsz Iduna, Abafi Margit, Király Juliska, Czeglédi Mariska, Heine Margit, Balogh Juliska, Balogh Erzsike, Darvassy Ilonka, Darvassy Janka, Gaszner Emma, Bérési Gizella sat.

— Debreczeni orvos a harcztéren. Prof. Moscsig meghívása folytán Dr. Balkányi Ede városunk fiatal orvosa ma a szerb csatára indult. Birjuk a fiatal orvos ig'vétét, hogy lapunknak tábori tudósítá-okat fog a hely színeről küldeni.

— A debreczeni polgári kör tagjai a f. évi december hó 6-án vasárnap d. n. 5 órakor a kör helyiségében tartandó rendkívüli közgyűlésre tisztelettel meghívattak. Tárny: a t a p s z a b á l y m ó d o s í t á s. Az elnökség.

— Táncestély. A depr. betegápoló és segélyező izr. nőegylet péntárta javará. é. december hó 9-én este 8 órakor a „Korona” nagy teremben táncestélyt rendezemlyre a meghívók a napokban szétküldetnek. Az izr. nőegylet által rendezett mulatságok népek és igen elegánsak szoktak lenni, s bizouynyal az idei is fényes sikerül lesz.

— Tisza Kálmán kitűnően sikerült arezképet adta ki a „Pallas” nyomdai részvevőtársaság. A pompás arczkép a helybeli könyvkereskedésben kapható 60 kr. árával, Ajánljuk pártunk tagjainak figyelmébe.

— E. M. K. E. Jókai Mór az erdélyi közmívelődési egyesület javára. Jókai Mór tudvalegileg felajánlotta, hogy mi denkinél ki az erdélyrészi magyar közmívelődési egyesület javára legalább 2 trtot adományként beküld; annak szívesen ad kéziratából egy lapot névalírásával ellátva. Ujabbán Debreczenből és Hajdu megyéből következő két adomány érkezett Jókaihoz a szent czéla: Gorovy Miksa (Debreczen) 10 frt, Ványi Frszébet (Földes) 2 frt.

— Tisza Kálmán otthon. A miniszterelnök otthonjáról Szász Károly a következőket beszéli el: Alkalmam volt családi körébe sokszor betekíteni. Ponygolóban láttam az államférfit — s a kit meszről ridegnek láttak mások, én közelről gyöngédnek s a szív és kedély emberének ismertem. A ki ugy szerette arját, ugy szerette testvéreit, most családja körében szerető és gyöngéd férjnek s édes apának ismertem meg. A farszto napimunka közben, melyet a hivatás és köteleesség szabott rá, ebéd után egy órát, a fekete kavénál, családi körének szentel napoként Ilyenkor gyermekei a nagyobbak s a kicsinyek körüle s neje körül sereglenek. Hogy eljátszadoz, hogy enyeleg velők! Mint gyögyöz, tréfal iucselkedik a kis Lajoskával! Hányszor látam nyakán csingeni — míg otthon volt — kedve forón szeretett leányát a bájoló Pauliucet: neje, a fenköl szellemű s rit a nemesszívű nő, kit zaklatott élete örangyalául rendelt a godviselés — s

valóulna — s utolsó kérdését köfi szülői szívére — hogy a leányt, a kit szeret — csak magukhoz s tekintésk helyete gyermeköknek. A levelet lovásznak adta hogy ha elesik — hozza el. A hű lovász a csatatéren elesni látta fiatal urát, a ki negyvenöt sebbel baltó maradt a moári mezőn s meghozta e gyász hírt. De a lesojtó csapás nem volt ok arra, hogy Kálmán ne teljesítse köteleességét s hogy szülői visszatartsák őt a Debreczenbe jövetelét.

Még a nap délután megindultunk. Hídeg hó, sár, feneketlen utak. Hatodnap, január 6-ikán, délután érkezünk az ország új fővárosába. A kormány s az országgyűlés lassan gyülekezett. A miniszterium személyete nagyon megfoghatózott. Tisza Kálmánt a kormány elnöke, Kossuth, fogalmazóvá léptette elő s engem segédfogalmazónak nevezett ki. Ket-tőnköl állt a fogalmazó-sz. mélyzet; egy pár titkár, egy tanácsos (Psp Endre), s atyám, az államtitkár — az egész miniszterium elfért három azobában, a Hatvan-utca végén egy földszinti házban.

Kálmán és én egy szobában dolgoztunk s napról-napra bensőbb és elváltatlan barátok lettünk. Közöltük egymással gondolatainkat, véleményeinket s fájdalmaikat, aggódnak és lelkesedünk a haza dolgán. Olvastunk, tanultunk, terveztünk és emlékeztünk. Versenyt kötöttünk egymással, hogy ki írja meg a legelső beszélyt, mely Kálmán ábrándos szerelmé regéjét éneklimeg s tőle egy szép formájú szenvedélyes hangú költemény van beleszóva

— Debreczen. A debreczeni polgári kör tagjai a f. évi december hó 6-án vasárnap d. n. 5 órakor a kör helyiségében tartandó rendkívüli közgyűlésre tisztelettel meghívattak. Tárny: a t a p s z a b á l y m ó d o s í t á s. Az elnökség.

— Táncestély. A depr. betegápoló és segélyező izr. nőegylet péntárta javará. é. december hó 9-én este 8 órakor a „Korona” nagy teremben táncestélyt rendezemlyre a meghívók a napokban szétküldetnek. Az izr. nőegylet által rendezett mulatságok népek és igen elegánsak szoktak lenni, s bizouynyal az idei is fényes sikerül lesz.

— Tisza Kálmán kitűnően sikerült arezképet adta ki a „Pallas” nyomdai részvevőtársaság. A pompás arczkép a helybeli könyvkereskedésben kapható 60 kr. árával, Ajánljuk pártunk tagjainak figyelmébe.

— E. M. K. E. Jókai Mór az erdélyi közmívelődési egyesület javára. Jókai Mór tudvalegileg felajánlotta, hogy mi denkinél ki az erdélyrészi magyar közmívelődési egyesület javára legalább 2 trtot adományként beküld; annak szívesen ad kéziratából egy lapot névalírásával ellátva. Ujabbán Debreczenből és Hajdu megyéből következő két adomány érkezett Jókaihoz a szent czéla: Gorovy Miksa (Debreczen) 10 frt, Ványi Frszébet (Földes) 2 frt.

— Tisza Kálmán otthon. A miniszterelnök otthonjáról Szász Károly a következőket beszéli el: Alkalmam volt családi körébe sokszor betekíteni. Ponygolóban láttam az államférfit — s a kit meszről ridegnek láttak mások, én közelről gyöngédnek s a szív és kedély emberének ismertem. A ki ugy szerette arját, ugy szerette testvéreit, most családja körében szerető és gyöngéd férjnek s édes apának ismertem meg. A farszto napimunka közben, melyet a hivatás és köteleesség szabott rá, ebéd után egy órát, a fekete kavénál, családi körének szentel napoként Ilyenkor gyermekei a nagyobbak s a kicsinyek körüle s neje körül sereglenek. Hogy eljátszadoz, hogy enyeleg velők! Mint gyögyöz, tréfal iucselkedik a kis Lajoskával! Hányszor látam nyakán csingeni — míg otthon volt — kedve forón szeretett leányát a bájoló Pauliucet: neje, a fenköl szellemű s rit a nemesszívű nő, kit zaklatott élete örangyalául rendelt a godviselés — s

J E L E N T É S.

Van szerencsém úgy a helybeli mint a vidéki nagyrődemű közönséget értesíteni hogy az őszi és téli időnyre raktáramat a legjobb anyagból készült

női, férfi és gyermekek

bőr, posztó és nemez lábbeli

árakkal szereltem fel.

Ezután is mint eddig főürekvésem oda irányuland az igen tisztelt czipőt vevő közönségnek a legjobb minőségű árukat a legolcsóbb árban szolgáltatni, a nagyrődemű közönség további b. pártfogását kérve

FALK OTTÓ.

Debreczenben a városház épületben
Telegdi K. Lajos könyvkereskedése
mellett.

csizmához

szinte javítások gyorsan és pontosan eszközöltnék.

A z a r a n y

Megrendelések mérték után, pontosan eszközöltnék.

Tőke elhelyezésre különösen alkalmas :

a pesti hazai első takarékpénztár

5%-os kötvénye,

mely tökéletes biztossága és 5%-os adómentes kamatozása folytán a legjobb és legolcsóbb elhelyezési értékek közé tartozik. Alánjuk továbbá :

a magyar jelzálog hitelbank

4%-os nyereségy kötvényeit,

melyek 4%-os kamatozás mellett, évenként háromszor 50—100.000 forint között váltakozó főnyereségyenyel huzatnak.

Ezen kötvények a napi árfolyamon kaphatók :

A debreczeni ipar- és kereskedelmi banknál.

Alapított 1858-ban.

W A L S E R F E R E N C Z

első magyar gép- és tűzoltószerek gyára, harang és érezőtödeje,
BUDAPESTEN ROTTENBILLER-UTCZA 66.

Ajánlja gyártmányát mint magyar különlegességet

kutakban és mindennemű szivattyukban

Elvállal teljes vízvezeték berendezését városok, földbirtokosok és magánzók részéről, modern technikai alapon és kedvező feltételek mellett, ajánlkozik

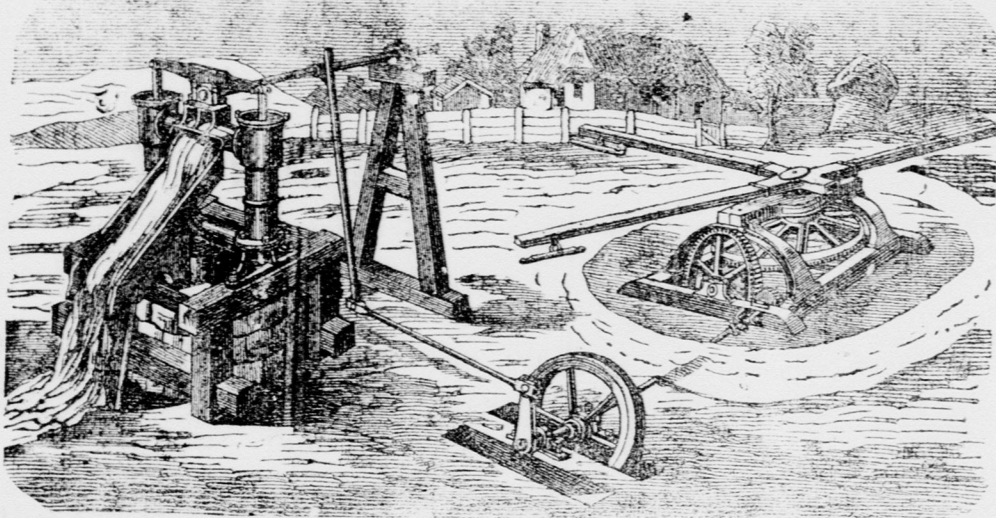
KÖZ és MAGÁN FÜRDŐK
felszerelésére

szagmentes ürzsékek

felállítására s minden vízművi munkát gyors és pontos kivitelére.

Képes árlapok, és részletes költségtervezetek kívánatra díjmentesen küldetnek.

EGYETLEN BELFÖLDI SZIVATTYU GYAR.

UJ DIVATU BETÜKKEL GAZDAGON BERENDEZETT NYOMDA DEBRECZENBEN.

A „DEBRECZENI ELLENŐR”

legújabb és legdivatosabb betűkkel
gazdagon felszerelt

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZENBEN, PIACZ, SIMONFFY-ház,

ajánlkozik mindennemű nyomdai munka gyors, díszes kiállítására.

Községi és gyámi rovatos ívek hivatalos nyomtatványok.

MINDEN ALAKBAN

ÜGYVEDI ÉS KERESKEDELMI NYOMTATVÁNYOK,

falragaszok, körlevelek, gyászjelentések, levélfejek és levélborítékok

báli meghívók, névjegyek, füzetek és könyvek

a legjutányosabb árakon állittatnak ki

VIDÉKI MEGRENDELÉSEK PONTOSAN TELJESITTETNEK.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettnek.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettnek.